

LURRALDEA ETA ARKITEKTURA

Hormigoiairen kultura

ULA IRURETAGOIENA

XX. mendean zehar burutu dugun hirigintzak, hiria ulertu eta egiteko pentsamendu eta eraikuntza horrek, gizakiaren eta inguru naturalaren arteko lotura eraldatu du. Erdi Aroko hiria gotorturik zegoen fisikoki beste gizakien babesean baina naturarekin sinbiosian; hiri garaikidean hormigoizko horma mental bat zimentatu dugu hiria eta inguruko basoen artean, bata eta bestearen arteko lotura posibleak deseginez. Gizakia urbanoa da, zigortzen du hiriak.

Hormigoiairen kulturak lurraldearen irakurketa banatu eta hierarkizatu batekin batera, paisaia urbano batean hezi gaitu. Ohitu gara kaleak landareen presentziarik gabe zapaltzen, normala da landareak jardineretan herstea beraien bizileku naturaletik atzerriraturaz. Ohitu gara kaleetako txorkoetan zuhaitz enborrak itotzen. Naturala zaigu azalera zabalak landarerik gabe ikusten, basamortutze sentsazioa naturalizatuz. Historik gabeko urbanizazio garbiaren irudia sortu dugu. Kontrastean, potentea da gizakiak utzitako urbanizazioetan landarediak bere lekua nola hartzen duen.

Urriaren 3an Arkitekturaren Eguna ospatzen da mundu mailan, eta arkitekturari zuzendutako aktibitateak antolatuta dira leku askotan. Seguru naiz arkitekturaren festan hormigoiairen kulturaren aurrean, basoaren kultura azalduko dela zirrikituren batetik. Arkitektoen komunitatean, irakaskuntzan, filosofian eta psikologian bezala, zuhaitz, baso edota landareen presentziaren gertutasuna aldarrikatzen ari da, presentzia berak ekartzen dituen onurak defendatuz, kalearen garbitasun irudian arrakala berdeak sortuz. Eskoletako patioetan edota kaleetako urbanizazioetan landarediarekiko beste sentsibilitate baten zantzuak nabari dira hormigoiairen zulatze lanak burutzen direnean zuhaitz edo hazi bat landatzeko. Ekintza hauek inklusio ariketa bat bezala ikusi behar ditugu, hiriak kanporaturiko izaki bizidunei espazio emateko eraikuntza aktibitate baitira. ●

ANALISIA

EITB

Zaintzapean baina babesik gabe

LEIRE ARTOLA ARIN

Irailaren 26tik urriaren 3ra bitartean epaitu dituzte hamar gizon Arabako Probintzia Auzitegian, Arabako Foru Aldundiaren Sansoheta zentroan zaintzapean zeuden hainbat adin txikikori sexu abusuak egitea leporatuta. Sei urte luze itxaron dituzte biktimek, 2016. urtean salaketa jarri zutenetik. Ertzaintzak tarte horretan egindako ikerketaren arabera, 14 eta 17 urte bitarteko zazpi neska-mutil prostituitu zituzten akusatuen aulkietan eseritako hamar gizonen. Horietako lauk epaiketaren lehen egunean bertan onartu dituzte delituak, zigorra arintzeko: adin txikikoekin “sexu-harremanak edukitzeagatik ordaindu” zutela aitortu dute, “damututa” daudela baieztatu eta berriro errepikatuko ez dela agindu. Horrela lortu dute fiskaltzarekin akordioa, eta 1 eta 13 urte arteko kartzela-zigorrak onartu dituzte. Beste seiak sententziaren zain egon beharko dute; 29 urte arteko zigorrak izan ditzakete.

Izatez, auzipetuei delitu hauek egozten dizkiete: ustelkeria, sexu abusua, adingabekoei pornografia erakustea eta osasun publikoaren aurkako delituak. Baina eraso definitzeko modu desberdinak ikusi ditugu han eta hemen: ordaindutako *sexu-harremanak*, sexu abusuak, prostituzioa, adin txikikoak webgune baten bidez sexurako kontratatzea... Kasua argitara atera zenean, sektoreko hainbat profesionalak salatu zuten hainbat hedabidek “sentsazionalismoa” erabili zutela eta informazioa tratatzeko orduan ez zutela adingabeen babesa bermatu. Ondorioak biktimek eurek berretsi dituzte orain: deklaratu dute gertatutakoagatik “errudun” sentitzen zirela hasieran. Gazteek argitu dute momentu hartan ez zutela gertatzen ari zenaren kontzientziarik, eta denbora behar izan dutela ulertzeko eurak biktima direla, ez errudun. Azaldu dutenez, euren bizitzetan mina eragin die kontzientzia hartze horrek.

Gogoraraztekoa da adin txikiko neska-mutil hauek Arabako Diputazioaren zaintzapean zeudela eta Sansoheta zentroan bizi zirela sexu abusuak egin zizkieten denbora-tartean. Halere, diputazioak ez du inolako akatsik ikusi bere jardunean, eta agintariek behin eta berriaz azpimarratu dute fiskaltzak nahiz epaileek ziurtatu dutela aldundiak ez duela inolako erantzukizunik; eskuak garbitzeko baliatu dute hori. Ramiro González Arabako ahaldun nagusiak nabarmendu du delituak “zentrotik kanpo” jazo zirela, eta “zoritxarrez” zaintzapeko eta ez zaintzapeko gazte eta pertsonen gerta ahal zaiela berbera. Esanguratsua da, baina, auzia azalatu zenean polemika piztu zela diputazioen ardurapeko zentroen gabezien gainean. ELA, LAB, CCOO, ESK eta UGT sindikatuek gogor kritikatu zuten Sansoheta ez ezik, Bideberria zentroetako kudeaketa “zabarra” eta administrazioaren “jokabide axolagabea”. 2016an hogeitaz gero bizi ziren Sansohetan, hamarrentzat prestatuta zegoen tokian. Auzi honek argi utzi du adin txikikoak, batik batik babesik handiena behar dutenak, babesgabe daudela sistema honetan; errudunak aurkitu ditu justiziak, baina erantzuleak gehiago dira. ●